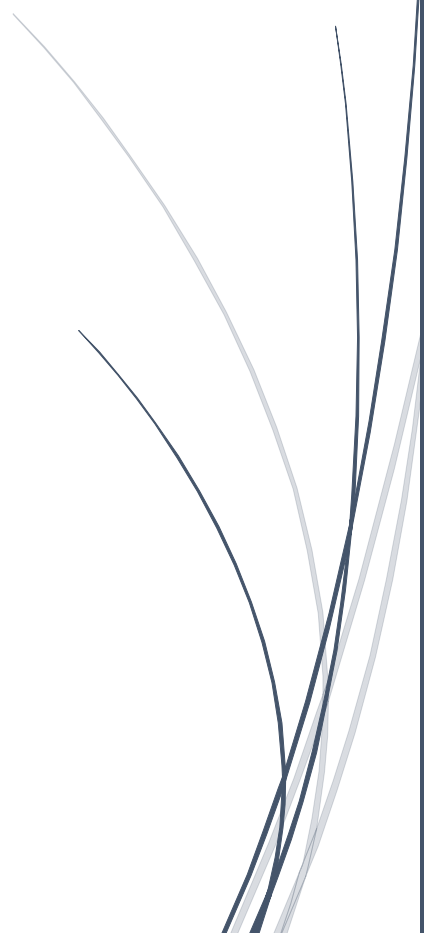

אָלפֿון
הַנְּתִיבִים

א

אברהם תורגמן, אפרת

אופנים. כלי רכב זה גלגלי המונע בכוח הרוכב ע"י הגליון מאמצעות זיזות, וכיום יש גם דגמים המונעים בכוחו של מנוע-עזר.

השאלה – האם רכיבה ע"ג אופנים מותרת בשבת?

פשוט וברור, שלגבי אופנים המונעים בכוחו של מנוע-עזר חשמו"ל הרכיבה אסורה. השאלה היא לגבי אופנים המונעים בכוח הרוכב. הנתיבי-עם הביא מחלוקת אחרונים בזה והמסקנה להלכה ולמעשה.

נתיבי-עם - סימן תד סעיף א.

ובדבר האופנים (א) בר"פ ח"א סי' כ"ה **התיר** היכא דיש עירוב בעיר,

וידידנו רבנו עובדיה הדיא שליט"א בספרו ישכיל עבדי ח"ג¹ וח"ה² **אסר** בהחלט שכיון שהקלקול בהם מצוי, וכל אחד המפיה על ידו לתקן את התקן שקורה לעתים קרובות אין לך תקון מנא גדול מזה,

(ב) והוסיף לומר, ששמועה באה שהרב ר"פ חזר בו מהיתרו בסוף ימיו כשנודע לו שקלקול האופנים הוא דבר ההווה ומצוי בכל עת, ושהוא מוכרח לתקנו.

(ג) בדורנו זה, רבני וגאוני עולם **אסרוהו באיסור גמור.**

עלי נתיבים

(א) שו"ת רב פעלים ושם נשאל בזה"ל : נשאלתי מאת היקר המשכיל סי' מאיר צאלח נר"ו בעיר במביי, נמצא קרון שקורין גאר"י שקבוע בו שני גלגלים, ואינם מושכין אותו בהמות ולא בני אדם, אלא הוא מהלך מאליו על ידי אדם היושב בו, שדוחה את הגלגלים ברגליו, ורצינו לדעת אם מותר לרכוב בזה הגאר"י בשבת ויו"ט או לא, יורינו המורה, ושכמ"ה.

וסיים שם תשובתו, שאין להתיר אלא למי שרבים צריכין לו, או שהולך לעשות מצוה גדולה, אבל להלוך דרך טיול או אפילו לדבר מצוה, ואין לו הכרח שילך בזה הגאר"י, אלא הוא יכול לילך ברגליו, לא ירכוב בזה הגאר"י אפילו בעיר שרחובות שלה הם כרמלית, אבל **בעיר שיש בה עירוב מותר לרכוב בזה הגאר"י אפילו לטייל בין בשבת בין ביום טוב.**

(ב) וז"ל : ומהתימא על מהרי"ח³ ז"ל דלא נחית לחששא זו⁴, ובודאי הגמור דהרב ז"ל לא היה בקי בטוב תהלוכי הבסקלי"ט הזה, ואם היה יודע שהוא עלול לקלקול ודאי, דלא היה מתיר.

וכמדומני שמעתי מפי מגידי אמת מחו"ר⁵ בבל רבתי (כעת איני זוכר ממי מקדושים) שהיו אומרים : **שאח"כ שהכיר בטיב תהלוכי, הדר הוא לכל חסידיו לאסור.**

וחזר על כך במקום אחר⁶ ז"ל : והנה הוא הדבר אשר דברנו שם. דבודאי הגמור דה' ז"ל לא היה בקי בטוב תהלוכי הבסקלי"ט הזה, וגם המגידיים לו לא הסבירו

¹ חלק או"ח סימן יב סעיף ה אות ד.

² חלק או"ח סימן מ אות ב.

³ מורנו הרב יוסף חיים (רב פעלים).

⁴ שיבוא ישראל ויתקן את האופנים.

⁵ מחכמי ורבני.

⁶ חלק ג - אורח חיים סימן יט אות ד.

לו נכונה, ואפשר דבזמנו לא היו רגילים בהם כ"כ ולא היו בקיאים בהם לדעת אם עלולים לקלוקל, לא כן בזמנינו זה שנתרבו כאלה בדרכים ועינינו הרואות מעשים בכל יום כמה הם עלולים לקלוקל, ברור הדבר דאם היה הרב ז"ל יודע זה לא היה מתיר בפשיטות, וכבר כתבתי שם ששמעתי מפי מגידי אמת שהיו אומרים שאח"כ שנודע לו זאת הדר הוא לכל חסידיו לאסור, וא"כ הדר דינא בנ"ד **דאם הבסקלי"ט דנדונו הוא עלול לקלוקל ודאי דאין מקום להתיר גם במקום מעורב וכיוצא, כיון דיש מקום לחשוש שיבוא בזה לידי איסור דאורייתא כאמור.**

וע"ע בחלק ה שם שכתב, שאף אם נניח שר"פ לא חזר בו, הלא רבים מהאחרונים חלקו עליו ונימוקם וטעמם עמם כאשר הובא בדברי הכה"ח הנ"ל.

וסוף דבריו שם⁷ לאסור כל עוד לא מצא טעם הגון וסמך ברור להתיר, והבוחר יבחר והחודל יחדל.

(ג) ולהלן מ"ש חלק מחכמי דורנו :

1. **בכף החיים** (ס"ק ח) כתב שיש קצת מהאחרונים שדעתם להחמיר מג' טעמים:

א' משום שרוב ההולכים באופנים הנז' אינם בני תורה ואם תתיר להם בעיר, ילכו גם מחוץ לעיר ובנקל יצאו מחוץ לתחום, שהרי ברגע אחד ילך כמה אמות.

ב' וגם שיש לחוש שמא ינקב העור בדרך ויבוא לתקנו בעור ובדבק כמו שרגיל בחול והו"ל מתקן מנא ועובר על איסור דאורייתא.

ג' וגם לפעמים ימצא מקום גבוה שאינו יכול להתגלגל עליו ויצטרך לנושאו בידיו והו"ל מטלטל ד"א ברה"ר או בכרמלית.

ומסיים : וכן הוא המנהג בארץ צבי, **שאין הולכין באופנים הנז' לא בשבת ולא ביו"ט אפילו בתוך העיר שיש בה עירוב.**

2. וכן בשו"ת **ציץ אליעזר**⁸ דן בזה לאסור מג' טעמים :

א' גזירה שמא יצא חוץ לתחום.

ב' משום עובדין דחול ושבות דאורייתא בזה דאינו שובת וגופו נע ונד.

ג' גזירה שמא יתקן מנא, שבהרבה פעמים מתפוצץ הגומי מסביב לגלגל או מתרוקן האויר ויבוא לתקן אותו או למלאות אויר בגומי וכדומה.

וכל עין רואה שרכיבה על אופניים בשבת מביאה בתוצאותיה לעוד כמה וכמה חילולים וזילזולים בכבוד שבת ואזהרותיה, וד"ל.

ועוד כתב שם סייעתא לדעתו מספר שו"ת שאילת יעקב שכתב לאסור, וכן בשאילת יעקב שם, וכן הביא דברי הישכיל עבדי הנז"ל.

וסוף דבריו : אין להאריך יותר כי אם לחזור **ולכפול דאיסור הרכיבה על אופנים בשבת או יום טוב הוא לדעתי ברור ופשוט** והחובה על רבני ישראל די בכל אתר לגדור הדבר בגדרים שלא יבואו לפרוץ בזה, ואם חלילה נפרצה כבר מחיצת הכרם בזה באיזה מקום, או מקומות, אומרים להם גדור.

וע"ע בשו"ת יבי"א (ח"י או"ח נד, יב), וכן בשש"כ (טז, יז ובהערה נב).

עש"ק בראשית, כח בתשרי ה'תשפ"א

⁷ שם אות כב.

⁸ חלק ז סימן ל.